شىنجياڭنىڭ داموۋىن الىپ، سەلبەستىك جاساسۋ بولاشاعىن قارسى الدى

ــــــ ٴىشىنارا ەلدەردىڭ جۇڭگودا تۇراتىن باس كونسۋلدارىنىڭ شىنجياڭدا ەكسكۋرسيا ـ ساپاردا بولۋىنان ەستەلىك

☐ **انار بۇلت \ شىنجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى جىڭ جو**

4 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنىنەن 28 ـ كۇنىنە دەيىن ٴىشىنارا ەلدەردىڭ گۋاڭجوۋدا، چىڭدۋدا، چۇڭچيڭدە تۇراتىن باس كونسۋلدارىنان 20 نەشە ادام ٴۇرىمجى قالاسىندا، تۇرپان قالاسىندا، قاشقار ايماعىندا، سانجى حۋيزۋ اۋتونوميالى وبلىسىندا ەكسكۋرسيا ـ ساپاردا بولدى.

باس كونسۋلدار كاسىپورىندارعا، اۋىل ـ قىستاقتارعا، بازارلارعا، مەكتەپتەرگە بارىپ، جەرگىلىكتى ٴار ۇلت بۇقاراسىمەن ىشكەرىلەي پىكىر اۋىستىرىپ، شىنجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى، ەكونوميكانىڭ دامۋى، حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋ، ٴدىن تاتۋلىعى، مادەنيەتتى گۇلدەندىرۋ سياقتى جاقتاردا قول جەتكىزگەن تابىستارىن القادى، كوپ ەلدىڭ باس كونسۋلدارى جۇڭگونىڭ شىنجياڭمەن اۋىس ـ كۇيىستى، سەلبەستىكتى ۇزدىكسىز ورىستەتۋدى ٴۇمىت ەتەتىندىكتەرىن ٴبىلدىردى.

”وسى رەتكى ەكسكۋرسيا ـ ساپاردان ولجالى قايتتىق“

بەرەكەلى، باۋىرمال ٴارى ىقىلاستى ەكەن. بۇلار ــ باس كونسۋلدار شىنجياڭدا ەكسكۋرسيا ـ ساپاردا بولعانداعى اسەرلەرىن بايانداعاندا ەڭ كوپ اۋىزعا العان سوزدەر بولدى.

قاشقار بايىرعى قالاسىندا جانە شىنجياڭ حالىقارالىق ۇلكەن بازارىندا، باس كونسۋلدار ٴدامدى تاعامداردىڭ حوش ٴيىسى اڭقىعان كوشەلەردە ٴجۇرىپ، قايشالىسقان ادامدار شۋعىرىنان ٴوتىپ، جەرگىلىكتى تۇرعىندارمەن جانە ساياحاتشىلارمەن بىرگە كونسەرت كورىپ، ٴدامدى تاعامداردان اۋىز ٴتيىپ، بىرگە سۋرەتكە ٴتۇسىپ، ەستەلىك قالدىردى...

”وسى رەتكى ەكسكۋرسيا ـ ساپاردان ولجالى قايتتىق“. تايلاندتىڭ گۋاڭجوۋدا تۇراتىن باس كونسۋلى جيراپورن سۋدانيچ شىنجياڭ قوعامىنىڭ ورنىقتىلىعىنا، ەكونوميكاسىنىڭ داموۋىنا ايرىقشا جوعارى باعا بەردى. ”جەرگىلىكتى حالىق ىقىلاستى دا قوناقجاي، جۇزدەرىندە قاشاندا كۇلكى ٴۇيىرىلىپ تۇرادى ەكەن“. جيراپورن 5 كۇننەن بەرى شىنجياڭدا كورگەن ـ بىلگەندەرىنىڭ وزىنە تاماشا اسەر قالدىرعاندىعىن ايتتى.

پاكىستاننىڭ چىڭدۋدا تۇراتىن ۋاقىتشا باس كونسۋلى حۋنان شىنجياڭداعى اسەرىن ”اۋادا حوش ٴيىس اڭقيدى“ دەپ بەينەلەدى. ”جەرگىلىكتى ۇكىمەت ادامداردىڭ تۇرمىس دەڭگەيىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپتى“. حۋنان بىلاي دەدى: ”مەن شىنجياڭنىڭ شىنايى جاعدايىن كوردىم، ۇلتتار قاتىناسى تاتۋ دا جاراسىمدى ەكەن“.

ۋگاندانىڭ گۋاڭجوۋدا تۇراتىن باس كونسۋلى جۋديس سانىبابەلا باتىستاعى اقپارات قۇرالدارىنىڭ شىنجياڭ جونىندەگى سۋرەتتەۋىنە سەنبەيدى. ونىڭ قاراۋىنشا، شىنايى جاعدايدى ٴبىلۋ ٴۇشىن ٴوز كوزىمەن كورۋ كەرەك، شىندىقپەن ساناسپاي قيسىنسىز جازعىرۋعا بولمايدى. ول بىلاي دەدى: ەكسكۋرسيادا، ساپاردا بولۋ ارقىلى شىنجياڭنىڭ شىنىمەن ”باۋىرمال، ىستىق ىقىلاسقا تولى رايون“ ەكەندىگىن بىلدىك.

شىنجياڭدا ساپاردا بولۋ كۋبانىڭ گۋاڭجوۋدا تۇراتىن باس كونسۋلى دانيەستىڭ ارماندارىنىڭ ٴبىرى ەدى. ول مىنانى ٴبىلدىردى: كۋبا قاي ـ قاشان دا جۇڭگومەن بىرگە شىنجياڭعا باعىتتالعان ەشقانداي نەگىزسىز جالاعا تويتارىس بەرەدى.

كوپ نەگىزدى مادەنيەتتىڭ تارتىمدىلىعىن سەزىندى

تۇرپان يارعول بايىرعى قالاسى، تۇرپان كارىزى، كونەشار اۋدانى ۇلتتىق مۋزىكا اسپاپتارى قىستاعى سياقتى جەرلەردە باس كونسۋلدار شىنجياڭنىڭ كوپ نەگىزدى مادەنيەتىنىڭ تارتىمدىلىعىن شىنايى سەزىندى.

”شىنجياڭ كورىكتى دە كەڭ ـ بايتاق جەر، تاريحي جانە مادەنيەت مايەگى قالىڭ“. نەپالدىڭ گۋاڭجوۋدا تۇراتىن باس كونسۋلى حاريشاران پۋداسايني بىلاي دەدى: مەن شىنجياڭدا مەشىتتەردى كوردىم، يارعول بايىرعى قالاسىندا بۋددا ٴدىنى بۇتحانالارىنىڭ جۇرتىن كوردىم، جەتكىلىكتى كوپ شىندىق شىنجياڭنىڭ ەجەلدەن كوپ نەگىزدى مادەنيەت پەن كوپ ٴتۇرلى ٴدىن قاتار ٴومىر سۇرگەن رايون ەكەندىگىن دالەلدەيدى.

”يران مەن جۇڭگونىڭ شىنجياڭنىڭ مادەنيەت جاعىندا كوپتەگەن ۇقساستىعى بار“. ەكسكۋرسيا ـ ساپاردا بولعاندا يراننىڭ گۋاڭجوۋدا تۇراتىن باس كونسۋلى ۇسەيىن الي ٴدارۋيش مۇتۋاري شىنجياڭنىڭ جەرگىلىكتى مۋزىكاسىنا، ٴداستۇرلى قولونەرىنە ٴتانتى بولدى. ول بىلاي دەدى: شىنجياڭ پارىقتارعا قۇرمەت ەتكەن، الۋان تۇرلىلىكتى قۇشاعىنا سيعىزعان، جۇڭگو ۇكىمەتى ٴار ۇلتتىڭ ٴداستۇرلى مادەنيەتىن قورعاۋدا قىمباتتى تاجىريبەلەرگە يە بولدى، بۇل يراننىڭ ۇلگى الۋىنا تاتيدى.

4 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنىنەن 27 ـ كۇنىنە دەيىن باس كونسۋلدار ايتكار مەشىتىنە جانە شىنجياڭ ٴىسلام ٴدىنى شۋەيۋانىنا بارىپ ەكسكۋرسيا ـ ساپاردا بولدى. وسى بارىستا ولار مەشىتتىڭ قورعالۋ، جوندەلۋ جانە ٴدىن شۋەيۋانىنىڭ وقىتۋ جاعدايىن ەگجەي ـ تەگجەيلى ۇعىستى، شىنجياڭنىڭ ٴدىن مادەنيەتىنە قۇرمەت ەتۋ جانە ونى قورعاۋ شارالارىن القادى.

”مەن ٴدىني سەنىم ەركىندىگىنىڭ جەرگىلىكتى ورىندا ەرەكشە جاقسى قورعالعاندىعىن شىنايى سەزىندىم“. ٴبىر مۇسىلمان رەتىندە، يندونەزيانىڭ گۋاڭجوۋدا تۇراتىن باس كونسۋلى بەن دراجات ايتكار مەشىتىندە نامازعا قاتىناستى، ٴدىن شۋەيۋانىنىڭ قىرۋار ٴىسلام ٴدىنى كىتاپتارى ساقتالعان كىتاپحاناسىن ەكسكۋرسيالادى. ول بىلاي دەدى: شىنجياڭدا ٴدىنغا سەنەتىن بۇقارانىڭ زاڭدى ۇقىق ـ مۇددەسى تولىق قامتاماسىز ەتىلگەنى ەش كۇمانسىز ەكەن.

سەلبەستىكتى تەرەڭدەتىپ، ورايدان تەڭ يگىلىكتەنەمىز

”شىنجياڭداعى كۇندەرىمىزدىڭ بارىندە كوپتەگەن قۋانىشتار بولدى“. ۇسەيىن الي ايتقان ”كۇتپەگەن قۋانىش“ تەك جاراتىلىستىق كورىنىس پەن كوپ نەگىزدى مادەنيەت عانا ەمەس، ول تاعى يىنتەرنەتتە ٴوزى نازار اۋدارىپ كەلگەن تىكە تاراتۋ جۇرگىزۋشىسى ــ تۇرپان قالاسى ۋۋباي ەلەكتروندى ساۋدا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ جاۋاپتىسى ابەيدوللا ٴومەردى كەزدەستىردى.

ۇسەيىن الي تەبىرەنە مىنالاردى ٴبىلدىردى: مەن ابەيدوللاعا يراننان ساۋدا سەلبەستىك سەرىگىن تانىستىرامىن ٴارى ونى يران ونىمدەرى ەكسپورت جارمەڭكە كورمەسىنە قاتىناسۋعا ۇسىنىس ەتەمىن. ابەيدوللا دا يراننىڭ قۇرماسىنا، پىستەسىنە جانە انجۇرىنە نازار اۋداردى، ٴبىر رەتكى سەلبەستىك باستالۋ الدىندا تۇر.

”سەلبەستىك“ ــ وسى رەتكى ەكسكۋرسيا ـ ساپارداعى ”كىلتتى سوزدەردىڭ“ ٴبىرى. ساۋدا سەلبەستىگىنەن سىرت، تەحنيكا جانە دارىندىلار اۋىس ـ كۇيىسى دە باس كونسۋلدار نازار اۋدارعان تاقىرىپ بولدى.

كامبودجانىڭ چۇڭچيڭدە تۇراتىن باس كونسۋلى يۋس سوحەمراك تىلشىلىكتى قابىلداعاندا مىنالاردى ايتتى: قاشقار تەحنيكالىق شۋەيۋانىن ەكسكۋرسيالاۋ ماعان تەرەڭ اسەر قالدىردى، كاسىپتىك وقۋ ـ اعارتۋ جەرگىلىكتى ورىننىڭ جوعارى ساپالى داموۋىن ىلگەرىلەتۋ جاقتارىندا ماڭىزدى رول اتقارىپتى.

”شەبەرلىككە باۋلۋ ٴار ۇلتتىڭ جوعارى ساپالى جۇمىستانۋدى جۇزەگە اسىرۋىنا كومەكتەسىپ، ەكونوميكانىڭ داموۋىن جانە قوعامنىڭ ورنىقتىلىعىن ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتەدى“. يۋس سوحەمراكتىڭ قاراۋىنشا، مۇنداي ناقتى جاتتىقتىرۋ ۇلگىسى كامبودجانى قامتىعان كوپتەگەن ەلدىڭ ۇيرەنۋىنە تاتيدى ەكەن، ول جۇڭگونىڭ شىنجياڭمەن اناعۇرلىم كوپ دارىندى اۋىس ـ كۇيىستى جاساسۋدى ٴۇمىت ەتتى.

ٴۇرىمجى حالىقارالىق قۇرلىقتىق پورت اۋماعىندا باس كونسۋلدار ”ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول“ وزەكتى رايونى قۇرىلىسىنىڭ جەتىستىكتەرىن ەكسكۋرسيالادى. ولار مىنالاردى ٴبىلدىردى: شىنجياڭ ــ جۇڭگونىڭ ازيا ـ ەۋروپامەن تۇتاساتىن ماڭىزدى ارناسى جانە جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋىنىڭ ماڭىزدى ٴتۇيىنى، داموۋ كومەسكى كۇشى زور، ”ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول“ جۇلگەسىندە ٴوز ەلدەرىمىزدىڭ جۇڭگونىڭ شىنجياڭىمەن مادەنيەت، ساۋدا سياقتى ٴار سالادا تەرەڭدەي سەلبەستىك جاساسىپ، ورايدان تەڭ يگىلىكتەنۋىن ىلگەرىلەتۋدى قالايمىز.

(باسى 3 ـ بەتتە)

ــــ تاسقىننان ساقتانۋ مەن سۋ يگىلىگىن گۇلدەندىرۋدى قاتار جۇرگىزىپ، قازىرگى بار سۋ يگىلىگى ينجەنەرياسىنىڭ رەتتەۋ، ساقتاۋ قابىلەتىن جانە سۋ قويماسىنىڭ سۋ ساقتاۋ كومەسكى كۇشىن تولىق اشىپ، الاپتىق سيپاتتى تاسقىنعا جۇيەلى ورنالاستىرۋ ارقىلى توتەپ بەرۋمەن بىرگە، وزەن، كول، سۋ قويمالارىن تولتىرۋ، تاستىرۋدان پايدالانىپ، تاسقىن سۋ بايلىعىنان بارىنشا پايدالانۋدى جۇزەگە اسىردى.

2022 ـ جىلى شىنجياڭ ٴتۇرلى شارالاردى قولدانىپ، الاپتاعى سۋ قويمالارىن تاسقىننىڭ سوڭعى مەزگىلىندە كۇش سالا سۋ ساقتاۋعا ۇيىمداستىردى، تۇتاس شىنجياڭداعى 671 سۋ قويماسى جالپى 12 ميلليارد 134 ميلليون تەكشە مەتر سۋ ساقتاپ، وتكەن جىلدارداعى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 865 ميلليون تەكشە مەتر سۋدى ارتىق ساقتاپ، بيىل كوكتەمدە جەر سۋارۋعا پايدالانىلاتىن سۋ قورىن ٴونىمدى قامتاماسىز ەتتى.

ــــ تۇرلەرگە ٴبولىپ شارا قولدانىپ، جەر ٴۇستى سۋى مەن جەر استى سۋىن ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، جەر ٴۇستى سۋىنان جەتكىلىكتى، ويداعىداي پايدالانۋمەن بىرگە، قاتاڭ باسقارۋ، قاتاڭ تىزگىندەۋدى ۇيلەسىمدى پايدالانۋمەن ۇشتاستىرۋعا تاباندى بولىپ، جەر استى سۋىن شەكتەن تىس اشۋدى جۇيەلى جونگە سالۋدى ىلگەرىلەتۋگە بەل بايلادى.

2022 ـ جىلى شىنجياڭ جەر ٴۇستى سۋىنان تولىق پايدالانىپ، جەر استى سۋىن باسقارۋ تەبىنىن كۇشەيتىپ، جەر استى سۋىن شەكتەن تىس اشۋ جاعدايىن العاشقى ادىمدا تەجەدى. بيىل جەر استى سۋىن اشۋ مولشەرىن 12 ميلليارد 700 ميلليون تەكشە مەتر كولەمىندە تىزگىندەۋگە تاباندى بولىپ، ۇيلەسىمدى اشۋدى، لايىقتى ۋاقىتتا تولىقتاۋدى، قازىرگى تەپە ـ تەڭدىگىن ساقتاۋدى ىسكە اسىرادى.

سۋ بايلىعىن اناعۇرلىم عىلىمي قامتاماسىز ەتۋ ەكولوگياعا جانە ەكونوميكاعا، قوعامعا پايدالانىلاتىن سۋدى ۇلەستىرۋ كەڭىستىگىن بارىنشا كەڭەيتتى. اۋتونوميالى رايوندىق سۋ يگىلىگى مەڭگەرمەسى سۋ بايلىعىن باسقارۋ باسقارماسىنىڭ باستىعى چىن پىڭ بىلاي دەدى: شىنجياڭ ەكونوميكاعا، قوعامعا جانە ەكولوگيانى قورعاۋعا پايدالانىلاتىن سۋ قاجەتىن ىشكەرىلەي ٴبىر تۇتاس جوسپارلاپ، ەگجەي ـ تەگجەيلى، دالمە ـ ٴدال ورنالاستىرۋدى كۇشەيتىپ، وزەن اعارى سۋى، سۋ قويماسىندا ساقتالعان سۋ، جەر استى سۋى سياقتى سۋ بايلىقتارىن عىلىمي، دالمە ـ ٴدال ۇلەستىرىپ، ”جەر ٴۇستى سۋىنان جوعارى ٴونىمدى پايدالانۋدى، جەر استى سۋىن قاتاڭ باسقارۋ ـ تىزگىندەۋدى، ەكولوگيالىق سۋدى ٴونىمدى قامتاماسىز ەتۋدى“ ىسكە اسىرادى.

سۋ تىرشىلىكتى نارلەندىرەدى
شىنجياڭنىڭ بۇگىنى مەن ەرتەڭىنە باقىت جاراتادى

سۋ بايلىعىن عىلىمي، قۇنتتى باسقارۋ ــ سۋ بايلىعىنىڭ ەكولوگيالىق ونىمدىلىگى مەن ەكونوميكالىق ونىمدىلىگىنە بىردەي قول جەتكىزەدى.

تارىم وزەنى الابىن باسقارۋ مەكەمەسى سۋ ورنالاستىرۋ باسقارماسىنىڭ باستىعى حى يۇي بىلاي دەدى: ”ٴبىر تۇتاس جۇيە تۇسىندە سۋ بايلىعىن ٴبىر تۇتاس جوسپارلاۋدىڭ مۇمكىندىگى زور، ٴتاسىلى كوپ بولىپ، الاپتىڭ ەكونوميكاسىنىڭ، قوعامىنىڭ داموۋىنا جانە ەكولوگيانى قورعاۋعا ناقتى پايدا اكەلدى“.

2022 ـ جىلى تۇتاس رايوندا ەكولوگيالىق تولىقتاۋعا سۋ 36 ميلليارد تەكشە مەتردەن اسىپ، الدىڭعى جىلداعىدان 3 ميلليارد 840 ميلليون تەكشە مەتر كوبەيىپ، سۋ بايلىعىن بايانددى دامىتۋدىڭ جاراتىلىستىق نەگىزى اناعۇرلىم بەكەمدەلدى، سونىمەن بىرگە ەكولوگيالىق سۋمەن قامداۋدا دا قورعاۋ نىساناسىنىڭ ايقىن بولماۋىنان قورعاۋ اۋماعىن جانە سۋ تولىقتاۋ نىساناسىن ىشكەرىلەي زەرتتەپ بەلگىلەۋگە قاراي جەدەل بۇرىلىس جاسادى.

4 ـ ايدىڭ 25 ـ كۇنى تارىم وزەنىنە 24 ـ رەت ەكولوگيالىق سۋ جىبەرۋ رەسمي باستالدى. بۇل جولى دالمە ـ ٴدال سۋ جىبەرىلەتىن جەر تومەنگى جاقتاعى تەتما كولى ەمەس، قايتا سۋدىڭ بارلىعى جاعالاۋداعى تابيعي وسىمدىك جامىلعىلارىن سۋارۋعا جانە جەر استى سۋىن تولىقتاۋعا پايدالانىلدى، ياعني تومەنگى جاقتاعى تەتما كولىنىڭ ۇيلەسىمدى كول ايدىنىن تاعى ٴبىر باسىنداعى چەرچەن وزەنىنىڭ سۋ بايلىعىن ساپالى ورنالاستىرۋ ارقىلى بۇكىلدەي قامتاماسىز ەتتى.

وسى كەزدە وڭتۇستىك شىنجياڭدا كوكتەمگى سۋارۋ اياقتاپ قالدى. قاراقاش اۋدانى كۇيا قالاشىعى چيقان قىستاعىندا 35 جاستاعى شارۋا ابلىز اركىن بيىل مول ٴونىم الاتىنىنا بەرىك سەنىم ارتىپ وتىر. ول بىلاي دەدى: جەر سۋارۋعا پايدالانىلاتىن سۋدىڭ جاعدايى بۇرىنعىمەن مۇلدە ۇقسامايدى، بۇرىندارى 2 ــ 3 رەت قانا سۋارىلاتىن ٴبيدايدىڭ بىلتىردان باستاپ كوكتەمگى سۋارىلۋى، قىسقى سۋارىلۋى وتە جاقسى بولدى، ”جەر ەگەتىن جاقسى كەز كەلدى“.

2022 ـ جىلى ۇلكەن وزەننىڭ سۋى مول كەزدە، تاسقىن سۋىن ٴبولۋ، تاسقىن سۋىن باستاۋ سياقتى شارالار ارقىلى شىنجياڭ اۋىل شارۋاشىلىعىن 54 ميلليارد 270 ميلليون تەكشە مەتر سۋمەن قامداپ، الدىڭعى جىلداعىدان 4 ميلليارد 954 ميلليون تەكشە مەتر كوبەيىپ، سۋارىلاتىن ەگىس داقىلدارىنىڭ اۋماعى 3 ميلليون 10 مىڭ مۋ كوبەيىپ، استىق ٴونىم مولشەرى 777 مىڭ توننا ارتتى. تۇتاس رايوننىڭ استىق حاۋىپسىزدىگى مەن اۋىل شارۋاشىلىق ٴوندىرىسى تولىق قامتاماسىز ەتىلىپ، اۋىل شارۋاشىلىعى جاعىندا قۋاتتى رايون بولۋ نەگىزى اناعۇرلىم بەكەمدەلدى.

سۋ بايلىعىن اناعۇرلىم عىلىمي، دالمە ـ ٴدال ورنالاستىرىپ پايدالانۋ ۇستانىمى سۋدان پايدالانۋ كەڭىستىگىن ٴونىمدى كەڭەيتتى. 2022 ـ جىلى شىنجياڭ تارىم وزەنى الابىنداعى تاريحتاعى وراسان زور تاسقىنعا ٴساتتى توتەپ بەرىپ، 6 ميلليون 84 مىڭ 700 مۋ جەردەگى توراڭعى ورمانىن تاسقىن سۋىمەن سۋارىپ، تاسقىن سۋىنان ٴونىمدى پايدالانۋ مولشەرىن 80%كە جەتكىزىپ، سول جىلعى ەكولوگيانى وڭالتۋ نىساناسىن تابىستى ورىندادى.

كەزەكتە اقتاۋ اۋدانىنىڭ تاۋ قويناۋىنداعى قورعان سۋ يگىلىگى تورابى 4 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى اعىن بوگەدى، كۇسان وزەنىندەگى وسى بىردەن ـ ٴبىر تاۋلى وڭىردەگى مەڭگەرىلمەلى سۋ يگىلىگى تورابى ينجەنەرياسى سالىنىپ بولعانان كەيىن، تومەنگى اعارداعى سۋارمالى وڭىرلەردەگى اۋىل شارۋاشىلىعىن سۋارۋعا كەپىلدىك ەتۋ مولشەرىن 40%تەن 75%كە جەتكىزىپ، تومەنگى اعاردىڭ تاسقىننان ساقتانۋ قابىلەتىن زور دارەجەدە ارتتىرا الادى.

بۇل شىنجياڭنىڭ سۋ يگىلىگى نەگىزدىك قۇرىلىسى قۇرىلىسىنىڭ جەدەلدەۋىندەگى ٴبىر شاعىن كورىنىس قانا. سۋ ۇنەمدەۋ، سۋ ساقتاۋ، سۋ رەتتەۋ سىندى وسى ٴۇش ٴىرى ٴىس تۇڭعىرەگىندە، شىنجياڭ سۋ جاعىنداعى قاتتى بولشەكتەنەردىڭ ولقىلىقتارىن ۇزدىكسىز تولىقتاۋدا.

قازىر شىنجياڭ داشيشيا، يۇرۇڭقاش، قورعان سياقتى كەلەلى سۋ ۇنەمدەۋ، سۋ ساقتاۋ، سۋ رەتتەۋ ينجەنەريالارى مەن مومۇق، قورقىس وزەنى حۇڭشان، يگىزيار سياقتى 25 ورتا، شاعىن تيپتەگى سۋ قويماسى ينجەنەريالارى جەدەل قۇرىلىس جۇرگىزۋدە. ارتاش، داشىمەن سۋ يگىلىگى تورابى ينجەنەرياسى كەشەندى ونىمدىلىگىن ساۋلەلەندىرە باستادى. ”بۇل وتكەندەگىمەن سالىستىرعاندا شىنجياڭنىڭ اناعۇرلىم كوپ سۋدى ’ساقتاي‘ الاتىندىعىن، بوسقا اعىزىپ جىبەرمەيتىندىگىن ايگىلەيدى“، ـ دەدى اۋتونوميالى رايوندىق سۋ يگىلىگى مەڭگەرمەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى اسقار وشۇر.

ٴبىر جىلدان ارتىق ۋاقىتتا شىنجياڭ ”سۋدى“ ارقاۋ ەتىپ، كوپتەگەن مول ناتيجەلى ىزدەنىس امالياتىن جۇرگىزدى. بۇل جول ەندى عانا باستالدى، مىندەت اۋىر، جول الىس ٴارى ۇزاق. ٴبىز بۇلجىماستان ٴجۇرىپ، ەكونوميكاسى گۇلدەنگەن، جۇرت تىلەگى ۇيىسقان، ەكولوگياسى جاقسارعان تۇراقتى جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۋدىڭ شىنجياڭ امالياتىن ٴتۇسىندىرۋىمىز كەرەك. بۇل تۇتاس شىنجياڭداعى 25 ميلليون ٴار ۇلت حالىق بۇقاراسىنىڭ ورتاق بولاشاعى!

شىنجياڭ اۋرۋدان ساقتانۋ، تىزگىندەۋ ورتالىعى:

دەمالىستا ساپارعا شىققاندا قورعانىڭىز

قورعانۋ باعدارلاماسى

انار بۇلت \ شىنجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **سۋ لۋپيڭ** 4 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. ”1 ـ مامىر“ دەمالىسى قارساڭىندا، اۋتونوميالى رايوندىق اۋرۋدان ساقتانۋ، تىزگىندەۋ ورتالىعى مىنانى ەسكەرتتى: ”1 ـ مامىر“ دەمالىسىندا ادامداردىڭ زور كولەمدە اعىلۋى ىندەتتىڭ تارالۋ حاۋپىن كۇشەيتۋى مۇمكىن، الايدا ىندەتتىڭ كولەمدى تارالۋ مۇمكىندىگى از. جۇرتشىلىق ساپارعا شىققاندا، جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋدان ساقتانۋعا ۇزدىكسىز باسا ٴمان بەرۋى، سونىمەن بىرگە تاعى باسقا دا ماۋسىمدىق جۇقپالى اۋرۋلاردان ساقتانۋدى ويداعىداي ىستەۋى كەرەك. اۋتونوميالى رايوندىق اۋرۋدان ساقتانۋ، تىزگىندەۋ ورتالىعىنىڭ زارارسىزداندىرۋ جانە جۇعىمدالۋدى تىزگىندەۋ ورتالىعىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۋشىسى جاڭ يان مىنانى ۇسىندى: جۇرتشىلىق ساپارعا شىققاندا، مىناداي ەكى جاقتى دايىندىقتى جاقسى ىستەۋى كەرەك: ٴبىرىنشى، ساپارعا شىققاندا، نەمەسە ساپار بارىسىندا ٴوز دەنساۋلىعىن قاداعالاۋ، ەگەر قىزۋ، جوتەلۋ، تاماعى اۋىرۋ سياقتى اۋرۋ بەلگىلەرى بايقالسا، دەر كەزىندە حسۋان تەكسەرتۋى جانە انتيگەن تەكسەرۋىن ىستەۋى، اۋىرعان كەزدە الەۋمەتتىك قاتىناس قۇرالدارىنا وتىرىپ سىرتقا شىقپاۋى كەرەك؛ ەكىنشى، باراتىن جەردىڭ جۇقپالى اۋرۋ ىندەتى جاعدايىن ٴجىتى قاداعالاپ، باعىتتامالى تۇردە ساقتانۋ ـ قورعانۋ دايىندىعىن جاقسى ىستەۋ كەرەك. ساپار بارىسىندا وزىندىك قورعانۋدى ويداعىداي ىستەپ، تاماشا تازالىق ادەتىن ساقتاۋ كەرەك.

”ماسكا تاعۋ ــ تىنىس جولى جۇقپالى اۋرۋلارىنان ساقتانۋدىڭ ەڭ ٴونىمدى شارالارىنىڭ ٴبىرى، جۇعىمدالۋشىنىڭ ۆيرۋس تاراتۋىنان ساقتانۋعا بولادى، سونىمەن بىرگە ساۋ ادامنىڭ ۆيرۋسپەن جۇعىمدالماۋىن قامتاماسىز ەتەدى“. جاڭ يان بىلاي دەدى: جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋعا ”B تۇردەگى A باسقارۋدى“ اتقارعان كەزدە، مەملەكەت ماسكا تاعۋ جونىندە ىلگەرىندى ـ كەيىندى 5 نۇسقادا نۇسقاۋ شىعاردى، بۇل جۇرتشىلىقتىڭ ماسكانى دۇرىس تاعۋىنا جەتەكشىلىك ەتىپ، جۇرتشىلىقتىڭ دەنساۋلىعىن قورعاۋدا، ىندەتتىڭ تارالۋىنان ٴونىمدى ساقتانۋدا ماڭىزدى رول اتقاردى. ەڭ جاڭا جاريالانعان «جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋدىڭ الدىن الۋدا جۇرتشىلىقتى ماسكا تاعۋعا جەتەكشىلىك ەتۋ (2023 ـ جىلى 4 ـ اي نۇسقاسىندا)»، قازىرگى كەزدەگى ىندەت جاعدايى مەن جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋستىڭ قاتەرىنىڭ وزگەرىسىنە نەگىزدەلىپ، ماسكا تاعۋعا ٴتيىستى جاعدايلار مەن ورىنداردى اناعۇرلىم ازايتىپ، ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ ونىمىنە كەپىلدىك ەتۋ نەگىزىندە، جۇرتشىلىقتىڭ وندىرىسىنە، تۇرمىسىنا جاسايتىن ىقپالدى مۇمكىندىكتىڭ بارىنشا ازايتىپ، تۇرمىس، قىزمەت، ۇيرەنۋ سياقتى جۇرتشىلىقپەن تىعىز قاتىستى ۇنەملىك جاعدايلارعا جانە ورىندارعا مەڭزەس، ماسكا تاعۋ كەرەك، ماسكا تاعۋعا ۇسىنىس بەرۋ، ماسكا تاقپاسا دا بولادى سىندى تۇرگە ٴبولۋ ۇسىنىسىن العا قويدى. مىسالى، جۇرتشىلىق جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالعان كەزدە نەمەسە جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋسپەن جۇعىمدالۋدىڭ بەلگىسى بايقالعان كەزدە ماسكا تاعۋى كەرەك؛ ەرەن بازار، كينو ـ تەاترحانا، جولاۋشىلار بەكەتى سياقتى ادامدار كوپ جەردە نەمەسە جابىق ورتادا، ادامدار توپتاسقان اۋماقتاردا نەمەسە ورىندا، قارتتار، سوزىلمالى نەگىزدىك اۋرۋى بارلار، جۇكتى ايەلدەر سياقتى ەرەكشە قاۋىم بولمەلىك الەۋمەتتىك ورىندارعا بارعاندا ماسكا تاعۋدى ۇسىنىس ەتەمىز؛ اشىق الاڭ، باقشا سياقتى سىرتقى ورىنداردا نەمەسە ادامدار سالىستىرمالى تۇردە تۇراقتى بولمەلىك ورىنداردا جانە جەكە زالىندا ماسكا تاقپاۋعا بولادى.

”جۇرتشىلىق سول جەردىڭ ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ بەلگىلەمەسىنە ساي، سونداي ـ اق ٴوزىنىڭ دەنساۋلىق جاعدايىنا قاراي بەلگىلەپ، ٴوزىنىڭ دەنساۋلىعىن قورعاپ، ىندەتتىڭ تارالۋىنان ساقتانىپ، ٴوز دەنساۋلىعىنىڭ ٴبىرىنشى جاۋاپتى ادامى بولۋى كەرەك“، ـ دەدى جاڭ يان.